

DOM

Afsagt den 10. januar 2018 i sag nr. BS 6-505/2016:

Vejdirektoratet
Thomas Helsted Vej 11
8660 Skanderborg
mod
A
...

Sagens baggrund og parternes påstande

Denne sag vedrører en prøvelse af Taksationskommissionen for Nord- og Midtjyllands kendelse af 4. september 2015. Ved kendelsen blev A tilkendt en erstatning på 100.000 kr. for indbliksgener, der opstod efter at Vejdirektoratet i forbindelse med en udvidelse af en tilkørselsrampe til motorvejen, fældede en beplantning på Vejdirektoratets areal.

Sagsøgeren, Vejdirektoratet, har nedlagt påstand om, at sagsøgte, A, skal betale 100.000 kroner med tillæg af procesrenter fra sagens anlæg til betaling sker.

Sagsøgtes påstand er frifindelse.

Oplysningerne i sagen

Taksationskommissionen for Nord- og Midtjyllands (herefter benævnt Taksationskommissionen) kendelse blev sendt til parterne den 21. oktober 2015. Vejdirektoratet har anlagt denne sag den 21. april 2016.

As ejendom, ..., er placeret således, at grunden mod nord støder op til ...vej og mod øst støder op til en tilkørselsrampe til x-motorvej. Ejendommen er en landbrugsejendom på 243.856 m² beliggende i landzone. Ejendommen anvendes til både bolig og erhverv. A fik skøde på ejendommen den ... 1997. Der er på ejendommen tinglyst byggelinjer.

X-motorvej blev etableret ved Y-by omkring 1971. I forbindelse med etableringen blev der gennemført en delekspropriation overfor daværende ejer af ..., B. Det fremgår af taksationsprotokollen for forretning foretaget den 21. og 22. december 1967, at B blev tilkendt erstatning for ekspropriationen, herunder en erstatning på 60.000 kr. for "samtlige ulemper, herunder for ejendomsforringelse, hegns- og haveforstyrrelse, tab af lysthus, driftsforstyrrelse samt ændrede

adgangsforhold".

Vejdirektoratets gennemførte fra 2011 en ombygning af vejanlægget med etablering af to signalregulerede kryds ved motorvejens fra/tilkørsel og en udvidelse af tilkørselsrampen med et ekstra spor. I forbindelse med projektets gennemførelse blev der i 2012 foretaget delekspropriation fra As ejendom. Fra ejendommen blev der permanent eksproprieret et areal på ca. 334 m², og ejendommen blev pålagt en servitut om midlertidig brug af et areal på ca. 752 m² til arbejdsareal. Ekspropriationskommissionen tilkendte A 25.000 kr. i erstatning for arealafståelsen og samtlige ulemper forbundet hermed, herunder for tab af beplantning på As grund. Ekspropriationskommissionen fandt ikke grundlag for at yde A erstatning for tab af beplantning på anlægsmyndighedens areal. Denne kendelse blev indbragt for Taksationskommissionen. Ved Taksationskommissionens kendelse af 25. maj 2012 blev erstatningen forhøjet til 61.000 kr. Forhøjelsen var begrundet med, at en del af det eksproprierede areal var erhvervsjord, og der blev tilkendt en skønsmæssigt fastsat ulempeerstatning på 25.000 kr. for tab af beplantning, herunder blodbøg, på egen grund. Det fremgår, at hverken Ekspropriationskommissionen eller Taksationskommissionen har taget stilling til, hvorvidt gener i form af øget indblik og støj mv. er over tålegrænsen, således at A kunne få erstatning for tab, der fulgte af disse gener, idet A blev henvist til at rejse et sådant krav inden et år efter færdiggørelse af anlægget.

Krydsombygningen og den udvidede tilkørselsrampe åbnede i juli 2013, og A rejste en sag om erstatning for nærhedsgener ved Ekspropriationskommissionen.

Ekspropriationskommissionen afsagde kendelse den 4. maj 2015. Det fremgår af kendelsen blandt andet at:

"

Kommissionens afgørelse

Efter den praksis, der følges af domstolene, skal der ydes erstatning for gener ved et vejanlægs nærhed, hvis ulemperne overstiger, hvad der med rimelighed må påregnes som led i den almindelige samfundsudvikling på trafikområdet. Der ydes således kun erstatning for den del af ejendommens værdinedsgang, som følger af de gener, der efter en konkret vurdering af blandt andet støjniveauet, bygningernes afstand til vejanlægget, trafikintensiteten, områdets karakter samt ejendommens beliggenhed og karakter overstiger den nævnte tålegrænse.

Kommissionen har ikke fundet, at tålegrænsen er overskredet, hvorfor der ikke tilkendes ejeren en erstatning som følge af gener ved anlæggets nærhed.

....

Kommissionen kan i øvrigt ikke imødekomme ejeres påstand om erstatning for den beplantning, der tidligere har stået og skærmet ejendommen ud mod tilkørselsrampen under henvisning til, at beplantningen har stået på Vejdirektoratets areal.

Herefter bestemmes:

Der bliver intet erstatningsspørgsmål.
”

A påklagede Ekspropriationskommissionens kendelse til Taksationskommissionen.

Af Taksationskommissionen kendelse af 4. september 2015 fremgår blandt andet:

”

Sagsfremstilling

Lodsejeren har ønsket efterprøvet den erstatning, der ved kendelse af 4. maj 2015 er fastsat af Statsekspropriationskommissionen for Jylland i anledning af krydsombygning ved

I sagens behandling for taksationskommissionen deltog dennes formand, professor, dr.jur. C, de af formanden for denne sag udtagne medlemmer, ejendomskonsulent ..., godsejer ..., gårdejer ... og forhenværende specialkonsulent Lodsejeren, A, mødte.

For anlægsmyndigheden mødte landinspektør Endvidere var den ledende landinspektør, landinspektør, ..., samt kommissionens sekretær, fuldmægtig cand.jur. ..., til stede.

...

Ejendommen er pr. 1. oktober 2014 vurderet til ejendomsskyld med en kontant ejendomsværdi på 9.900.000 kr., heraf grundværdi 2.101.400 kr.

...

Taksationskommissionens bemærkninger

Taksationskommissionen kan tiltræde ekspropriationskommissionens kendelse med tilhørende begrundelse, dog med en til-

føjelse vedrørende indbliksgener.

Taksationskommissionen er generelt enig med anlægsmyndigheden i, at denne i overensstemmelse med almindelige naboretlige regler kan foretage en række ændringer på sine arealer, uden at dette medfører erstatning til lodsejere omkring de pågældende arealer. I denne sag foreligger imidlertid særlige forhold.

Inden ekspropriationen bestod anlægget af en ét-sporet tilkørselsrampe med beplantning (træer og buske) ind mod lods-ejerens ejendom. Ud fra beplantningens udformning og dækningsområde må det antages, at beplantningens – udtrykkelige eller stiltiende – formål bl.a. har været at beskytte lodsejerens ejendom mod indbliksgener fra tilkørselsrampen.

Lodsejeren har derfor ikke haft anledning til selv at foretage effektive foranstaltninger til at afværge indbliksgenerne.

Anlægsmyndigheden (vejmyndigheden) har ikke haft nogen anledning til eller intention om at fjerne beplantningen, hvis ikke det nye projekt skulle gennemføres. Fjernelsen af den beskyttende beplantning er således udelukkende en direkte følge af det nye anlæg.

Forholdet er derfor det, at der i mange år har bestået et anlæg med én kørebane og en tilhørende beplantning med bl.a. det – i det mindste stiltiende – formål at beskytte lodsejerens ejendom mod indbliksgener, og at der nu er gennemført et nyt anlæg med to kørebaner uden en sådan beskyttelse af lodsejerens ejendom.

Lodsejeren har derfor som en direkte følge af det nye anlæg fået indbliksgener, som ikke eksisterede tidligere. Disse indbliksgener ligger over den naboretlige tålegrænse, idet førere af og passagerer i flere tusinde biler dagligt ovenfra kan se ned i en stor del af haven.

I forbindelse med tålegrænsen er det taksationskommissionens opfattelse, at lodsejeren – uanset at hans ejendom grænser op til en motorvejsnedkørsel – ikke måtte forvente, at hans have på grund af samfundsudviklingen på et tidspunkt ville ligge helt åben for betydelige indbliksgener (dvs. uden afskærmende beplantning el. lign. på statens areal).

Ulemperne i form af indbliksgener overstiger herefter, hvad der med rimelighed må påregnes som led i den almindelige

samfundsudvikling på trafikområdet.

Det er ikke afgørende, at der også drives erhverv på ejendommen, idet indbliksgenerne angår haven, som er knyttet til boligen.

Det har ikke været muligt at få oplyst, om den private lodsejer i forbindelse med etableringen af den oprindelige ét-sporede tilkørselsrampe (formentlig omkring 1970) har fået tillagt et beløb for indbliksgener.

Ud fra kommissionens almindelige kendskab til praksis i forbindelse med ældre ekspropriations- og taksationskendelser må det antages, at det ikke har været specificeret i den ældre kendelse (eller det ældre forlig), hvad en eventuel ulempe-erstatning tog sigte på at dække.

På ovenstående baggrund fastsætter taksationskommissionen skønsmæssigt en erstatning på 100.000 kr. for den værdinæddgang på ejendommen, som følger af den del af indbliksgenerne, der ligger over tålegrænsen.

Det bemærkes i øvrigt, at taksationskommissionen ikke finder grundlag for at tilsidesætte den foreliggende støjberegnings resultat. Efter en konkret konstatering af støjpåvirkningen af ejendommen under besigtigelsen finder taksationskommissionen ikke, at det nye anlæg medfører et højere støjniveau end det tidligere anlæg.

Taksationskommissionens afgørelse er truffet i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom, jf. lovbekendtgørelse nr. 1161 af 20. november 2008, §§ 19 og 22. Endvidere indgår grundlovens § 73, stk. 1, 3. pkt. (om fuldstændig erstatning) i det retlige grundlag. I den forbindelse er også inddraget naboretligt orienterede principper.

Taksationskommissionens afgørelse

Erstatningsspørgsmålet vil herefter være at opgøre således:

For nærhedsgener fra ændret tilkørselsrampe til motorvej 100.000 kr.

Da diskontoen på ekspropriationstidspunktet udgjorde 0,00 % p.a. forrentes erstatningen ikke."

Forud for Taksationskommissionen kendelse rettede formanden, C,

henvendelse til den tidligere formand for Taksationskommissionen for Fyn og sydlige Jylland, D vedrørende kendelsens udfald.

Af e-mail af 8. september 2015 fra C til D fremgår:

"Kære D.

Er der mulighed for, at vi kan drøfte det vedlagte (vedhæftede) udkast til taksationskendelse?

Der kan være en vis tvivl om, hvorvidt kendelsesudkastets indhold er korrekt, idet det kan hævdes, at da den fjernede beplantning har stået på statens (Vejdirektoratets) grund, har staten som grundejer blot kunnet fjerne beplantningen, når man ønskede det- uanset, at der herved er opstået væsentlige indbliksgener over den normale tålegrænse for den private lodsejer (nabo til vejanlægget).

Det har ikke været muligt at få oplyst, om den private lodsejer i forbindelse med etableringen af den oprindelige et-sporede tilkørselsrampe (formentlig omkring 1970) har fået tillagt et beløb for indbliksgener.

Sandsynligvis har det ikke været specificeret i den ældre kendelse, hvad en eventuel ulempeerstatning tog sigte på at dække."

Af e-mail af 9. september 2015 fra C til ..., ..., ..., ... og ... fremgår:

"Kære alle.

D har erklæret sig enig i det vedhæftede udkast til taksationskendelse.

Han har foreslået to tilføjelser, som jeg har indsat med rød skrift (efter en mindre redaktionel bearbejdning). Vi kan tale videre om det vedhæftede den 25. september.

V.h.
C"

De ændringer som blev indført i kendelsen efter korrespondancen med D er følgende

"Lodsejeren har derfor ikke haft anledning til selv at foretage

effektive foranstaltninger til at afværge indbliksgenerne”

og

”Det har ikke været muligt at få oplyst, om den private lodsejer i forbindelse med etableringen af den oprindelige et-sporede tilkørselsrampe (formentlig omkring 1970) har fået tillagt et beløb for indbliksgener. Ud fra kommissionens almindelige kendskab til praksis i forbindelse med ældre ekspropriations- og taksationskendelser må det antages, at det ikke har været specificeret i den ældre kendelse (eller det ældre forlig), hvad en eventuel ulempeerstatning tog sigte på at dække.”

Parterne har under sagens forberedelsen stillet skriftlige spørgsmål til formand for Taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland, Professor, dr.jur., C. Disse er besvaret ved skrivelse af 31. oktober 2017.

"Spørgsmål 1: Hvad er baggrunden for, Taksationskommissionen i september 2015 rettede henvendelse til formanden for Taksationskommissionen for Sydlige Jylland og Fyn i forbindelse med taksationssagen om ...?

Svar:

Formanden for Taksationskommissionen for Fyn og Sydlige Jylland var frem til udgangen af 2015 professor, dr.jur. D.

D har i mere end 40 år været bredt anerkendt som Danmarks førende ekspert i ekspropriations- og taksationsret. Han erhvervede i 1975 den juridiske doktorgrad på grundlag af disputatsen "Taksationsproces " og var herefter ansat som lektor ved Aarhus Universitet, indtil han i 1984 blev professor ved Aalborg Universitet.

D, der nu er gået på pension (og har et kontor stillet til rådighed på Aarhus Universitet), var indtil for nylig redaktør af tidsskriftet Kendelser om Fast Ejendoms (KFEs) afdeling for taksationskendelser.

I 1997 - 2000 var D formand for det ekspertudvalg under Trafikministeriet, som udarbejdede betænkning 1391/2000 om erstatning for vejstøj og forringede adgangsforhold ved nyanlæg afveje mv.

I perioden ca. medio 2000 - ultimo 2015 var D formand for Taksationskommissionen for Fyn og Sydlige

Jylland, der sammen med Taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland og Taksationskommissionen for Sjælland mv. er de tre eneste taksationskommissioner, som er nedsat i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom (ekspropriationsprocesloven - også betegnet statsekspropriationsloven).

Det er almindeligt, at formændene for taksationskommissionerne drøfter faglige spørgsmål, der opstår i forbindelse med konkrete sager (men naturligt nok således, at D har modtaget flere spørgsmål end andre).

Jeg har ikke på noget tidspunkt været i tvivl om resultatet af den her omhandlede taksationssag vedrørende ..., men fandt det nærliggende for en sikkerheds skyld at drøfte den påtænkte taksationskendelse af 4. september 2015 med D inden den blev endelig, fordi det på baggrund af proceduren ved taksationsforretningen stod klart, at anlægsmyndigheden ville være uforstående over for den afgørelse vedrørende den pågældende ejendom, som taksationskommissionen var indstillet på at træffe.

Spørgsmål 2: Hvad har Taksationskommissionen i forbindelse med kendelsen lagt til grund kan antages, at have været formålet med beplantningen?

Svar:

I sin kendelse anfører taksationskommissionen:

" Inden ekspropriationen bestod anlægget af en et-sporet tilkørselsrampe med beplantning (træer og buske) ind mod lodsejerens ejendom. Ud fra beplantningens udformning og dækningsområde må det antages, at beplantningens - udtrykkelige eller stiltiende- formål bl.a. har været at beskytte lodsejerens ejendom mod indbliksgener fra tilkørselsrampen."

Som det fremgår af det citerede, hævder taksationskommissionen ikke, at der foreligger en udtrykkelig beslutning om at etablere en beplantning til beskyttelse af lodsejeren, ligesom kommissionen ikke hævder, at beskyttelse af lodsejeren har været det eneste formål med beplantningen (jf. udtrykket " bl.a."). Taksationskommissionen har derimod hæftet sig ved, at beplantningens udformning og dækningsområde (som en "halvcirkel" alene rundt om lodsejerens ejendom) giver det indtryk, at et stiltiende eller reelt formål med beplantningen bl.a. har været eller har udviklet sig til at være at give en beskyttelse mod indbliksgener.

Selve dette indtryk er væsentligt i sagen af to grunde. Den ene grund er, at det nævnte indtryk har givet lodsejeren den rimelige forventning, at anlægsmyndigheden ved eventuelle ændringer af nedkørslen ikke ville lade ham være helt ubeskyttet mod betydelige indbliksgener.

Den anden grund til, at det nævnte indtryk er væsentligt, er, at det har ført til, at lodsejeren (som anført i taksationskommissionens kendelse) ikke har haft anledning til selv at foretage effektive foranstaltninger til at afværge indbliksgener.

Lodsejerens omtalte indtryk er vigtigt. Det har imidlertid ikke i sig selv nogen afgørende betydning for taksationskommissionens kendelse, om der subjektivt foreligger en udtrykkelig eller stiltiende beslutning om, at den mangeårige beplantning skulle beskytte lodsejeren. Det centrale for taksationskommissionen er det objektive, faktuelle forhold, at der i mange år har bestået et anlæg med en kørebane og en tilhørende beplantning, som rent faktisk beskyttede lodsejerens ejendom mod indbliksgener, mens der nu efter ekspropriationen af dele af lodsejerens ejendom er gennemført et nyt anlæg med to kørebaner uden en beskyttelse af den pågældende ejendom mod indbliksgener (der ligger over tålegrænsen).

Spørgsmål 3: Hvilken generel retsopfattelse ligger bag Taksationskommissionens kendelse af 4. september 2015?

Svar:

Den generelle naboretlige opfattelse, som ligger bag Taksationskommissionen for Nord - og Midtjyllands kendelse af 4. september 2015, kommer til udtryk i et notat, som jeg udarbejdede den 1. oktober 2015 (betegnet "Bilag A"). Her anføres det:

....

"I overensstemmelse med hensynene bag reglerne om begrundelse af forvaltningsafgørelser, jf. herved forvaltningslovens § 24, giver taksationskommissionen nedenfor en nærmere forklaring af sin opfattelse af de naboretlige principper, som er inddraget i forbindelse med fastsættelsen af ekspropriationserstatningen i ovennævnte sag.

Forklaringen kan bedst gives ved hjælp af et eksempel. Eksemplet tager udgangspunkt i en tænkt situation i 1920'erne, hvor den rene naboretlige tankegang ikke blev "forstyrret" af de mange bestemmelser i lokalplaner og miljøbeskyttelsesregler, som i dag regulerer, hvad en grundejer kan tillade sig

på sin ejendom.

Eksemplet er følgende: I et blandet bolig- og erhvervsområde (i 1920'erne) ejer A en villa, som han bebor.

Hans nabo B bor også i en villa på sin grund og har samtidig på denne grund et værksted, som udsender en overvældende støj. Denne støj generer ikke A, idet B på sin grund -tilfældigt eller bevidst - har en mur, som skærmer A mod støjen. B mener på et tidspunkt, at det er for dyrt at vedligeholde muren og river den derfor ned. Herefter belastes A's ejendom med en overvældende støj (over tålegrænsen). I denne situation vil A efter taksationskommissionens opfattelse ved domstolene kunne få medhold i, at B påbydes at nedbringe støjen, eller at B skal betale en naboretligt begrundet erstatning for værdiforringelse af A's ejendom på grund af støj (over den naboretlige tålegrænse).

Eksemplet omhandler støj (fordi dette giver det klareste billede). Tankegangen og konklusionen er imidlertid den samme, hvis B's forhold potentielt giver A betydelige indbliksgener, som B har skærmet A imod ved en egnet bevoksning på sin (egen) grund, som han (B) på et tidspunkt fjerner, hvorefter A får indbliksgener over tålegrænsen.
..."

Jeg kan nævne, at notatet har været forelagt nogle af Danmarks førende specialister i naboret, som har erklæret sig enige i notatets indhold.

Spørgsmål 4: Hvilket retsgrundlag ligger til grund for kendelsen? Det bedes herunder besvaret, om erstatningen er givet på ekspropriationsretligt grundlag, og/eller naboretligt grundlag, eller på andet grundlag.

Svar:

I taksationskommissionens kendelse af 4. september 2015 anføres:

"Taksationskommissionens afgørelse er truffet i henhold til lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom, jf. lovbekendtgørelse nr. 1161 af 20. november 2008, §§19 og 22. Endvidere indgår grundlovens § 73, stk. 1, 3. pkt. (om fuldstændig erstatning) i det retlige grundlag. I den forbindelse er også inddraget naboretligt orienterede principper."

Der er i forbindelse med projektet tidligere eksproprieret et

areal fra den pågældende ejendom og taksationskommissionens kendelse af 4. september 2015 er en opfølgning på tidligere (del-) afgørelser om ekspropriationserstatning, jf. herved § 21, stk. 1, 2. pkt., jf. § 19, stk. 1, 1. pkt., i lov om fremgangsmåden ved ekspropriation vedrørende fast ejendom (ekspropriationsprocesloven), jf. lovbek. nr. 1161 af 20. november 2008 (med senere ændringer).

Afgørelsen er således truffet på et ekspropriationsretligt grundlag, der er påvirket af naboretlige betragtninger.

Retsgrundlaget svarer herved til det retlige grundlag for den (nye) linje, som Højesteret lagde ved dommen U 1999.360 H (se også dommen U 1999.353 H, der blev afsagt samme dag).

Se også besvarelsen af spørgsmål 5.

Spørgsmål 5: Hvorledes forholder kendelsen sig til retspraksis på området?

Svar:

Spørgsmålet er delvist besvaret ved svaret på spørgsmål 4.

Ved dommen U 1999.360 H (se også U 1999.353 H) lagde Højesteret en ny linje i sager, hvor der fra en lodsejer sker ekspropriation til et (trafik)anlæg, som efter åbningen medfører gener for den pågældende lodsejer. Lodsejeren skal have en normal ekspropriationserstatning for den afståede del af sin ejendom, mens han eller hun vedrørende generne kun kan få erstatning for den del af værdinedgangen, som skyldes gener, der overstiger, hvad der svarer til den naboretlige tålegrænse.

Denne tålegrænse påvirkes af, hvad der med rimelighed må påregnes som led i den almindelige samfundsudvikling på trafikområdet.

De objektive, faktuelle forhold i sagen vedrørende As ejendom er følgende: Der har i mange år bestået et anlæg med en kørebane og en tilhørende beplantning, som rent faktisk beskyttede lodsejerens ejendom mod indbliksgener, mens der nu efter ekspropriationen af dele af lodsejerens ejendom er gennemført et nyt anlæg med to kørebaner uden en beskyttelse af lodsejerens ejendom mod indbliksgener.

Lodsejeren har derfor på grund af det nye anlæg fået væsentlige indbliksgener, som ikke eksisterede tidligere. Disse indbliksgener ligger over den naboretlige tålegrænse, idet førere

af og passagerer i flere tusinde relativt langsomt kørende biler dagligt ovenfra kan se ned i en stor del af haven.

Lodsejerens ejendom grænser op til en motorvejsnedkørsel, og det er muligt, at han har måttet forvente visse ændringer på grund af samfundsudviklingen på trafikområdet, men han har ikke måttet forvente, at han ville komme til at stå i en situation, hvor hans have på grund af samfundsudviklingen på et tidspunkt ville ligge helt åben for betydelige indbliksgener (dvs. uden afskærmende beplantning el. lign.). Ulemperne i form af indbliksgener overstiger herefter, hvad der med rimelighed må påregnes som led i den almindelige samfundsudvikling på trafikområdet.

På ovenstående baggrund skal der efter taksationskommissionens opfattelse gives lodsejeren en erstatning på et ekspropriationsretligt grundlag, som er påvirket af naboretlige regler.

Dette stemmer overens med retspraksis, som den kommer til udtryk i en ledende dom U1999.360 H. Et modsat resultat vil efter taksationskommissionens opfattelse stride mod de grundlæggende synspunkter bag Højesterets praksis.

Spørgsmål 6: I hvilke tilfælde skal der efter Taksationskommissionens opfattelse betales erstatning til naboer ved fældning af træer på offentligt område?

Taksationskommissionen anfører i kendelsen af 4. september 2015:

"Taksationskommissionen er generelt enig med anlægsmyndigheden i, at denne i overensstemmelse med almindelige naboretlige regler kan foretage en række ændringer på sine arealer, uden at dette medfører erstatning til lodsejere omkring de pågældende arealer. I denne sag foreligger imidlertid særlige forhold. "

Efter taksationskommissionens opfattelse kan vejmyndighederne fjerne stort set alle træer og buske mv. (på vejmyndighedernes arealer) langs de danske veje, uden at dette medfører erstatning til vejenes naboer eller andre. Dette gælder også, selv om der ved denne fjernelse opstår indbliksgener for naboer til vejarealet.

Der er imidlertid en grænse: Hvis fjernelse af træer og buske mv. fører til, at en nabo til det pågældende vejareal får indbliksgener, der efter en konkret vurdering ligger over tåle-

grænsen, skal der betales erstatning til denne nabo.

Sådanne situationer vil være sjældne, men de kan forekomme, således som det efter taksationskommissionens opfattelse er tilfældet vedrørende

Det skal tilføjes, at fjernelse af smukke træer og buske på vejmyndighedens areal, som pynter på naboens ejendom eller på lignende måde er en fordel for denne, ikke kan medføre en naboretligt begrundet erstatning til naboen. Her er der alene tale om, at naboen mister en faktisk fordel. Naboretten drejer sig om erstatning mv. ved gener og lign. og ikke om erstatning mv. for tab af faktiske fordele ved ændringer på naboens grund.

Spørgsmål A: Er Taksationskommissionen bekendt med, om den i kendelsen omhandlede beplantning er etableret i forbindelse med anlæggelsen af Nordjyske Motorvej og den oprindelige tilkørselsrampe hertil med henblik på at skærme sagsøgte mod indblik fra vejen.

Svar:

Taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland har, som det fremgår af kendelsen ("beplantningens- udtrykkelige eller stiltiende- formål"), ikke nogen viden om den subjektive baggrund for, at den pågældende beplantning er etableret eller groet op.

Kommissionen har hæftet sig ved det rent faktiske forhold, at beplantningen har stået på stedet i mange år uden at blive fjernet. Først ved det nye rampeprojekt blev beplantningen fjernet.

Taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland har ikke nogen konkret viden om, hvornår den pågældende beplantning er etableret eller groet op, men kan oplyse, at taksationskommissionen kender ejendommen ..., ganske godt, idet kommissionen har været på ejendommen flere gange, bl.a. i forbindelse med en større sag om elkabler i jorden tæt ved tilkørselsrampen for en del år siden. Ved disse tidligere besøg var det tydeligt, at træer og buske på statens areal ved siden af rampen havde stået på stedet i mange år.

Der henvises i det hele til svaret på spørgsmål 2 ovenfor.

Spørgsmål B: I fald spørgsmål A besvares benægtende, er Taksationskommissionen så bekendt med, om den i kendelsen

omhandlede beplantning på et tidspunkt efter anlæggelsen af Nordjyske Motorvej og den oprindelige tilkørselsrampe hertil er etableret med henblik på at skærme sagsøgte mod indblik fra vejen.

Svar:

Som omtalt i svaret vedrørende spørgsmål A har Taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland, som det fremgår af kendelsen ("beplantningens - udtrykkelige eller stiltiende-formål"), ikke nogen viden om den subjektive baggrund for, at den pågældende beplantning er etableret eller groet op. Kommissionen har hæftet sig ved det rent faktiske forhold, at beplantningen har stået på stedet i mange år uden at blive fjernet. Først ved det nye rampeprojekt blev beplantningen fjernet.

Taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland har som nævnt i svaret vedrørende spørgsmål A ikke nogen konkret viden om, hvornår den pågældende beplantning er etableret eller groet op, men det kan oplyses, at taksationskommissionen for Nord- og Midtjylland kender ejendommen ..., ganske godt, idet kommissionen har været på ejendommen flere gange, bl.a. i forbindelse med en større sag om elkabler i jorden tæt ved tilkørselsrampen for en del år siden.

Ved disse tidligere besøg var det tydeligt, at træer og buske på statens areal ved siden af rampen havde stået på stedet i mange år.

Der henvises i det hele til svaret på spørgsmål 2 ovenfor.

Spørgsmål C: I fald spørgsmål A og B besvares benægtende er Taksationskommissionen så bekendt med, om den i kendelsen omhandlede beplantning er selvsået (opstået af sig selv).

Svar:

Der henvises i det hele til svaret på spørgsmål 2 og spørgsmål B ovenfor.

Spørgsmål D: Er Taksationskommissionen bekendt med, at der tidligere er truffet afgørelser om tilkendelse af erstatning på naboretligt grundlag for genepåvirkninger, der er afstedkommet af fjernelse af beplantning på offentlige vejarealer (eller andre offentlige arealer).

Svar:

Taksationskommissionen har ikke kendskab til tidligere afgø-

relser om tilkendelse af erstatning på naboretligt grundlag for genepåvirkninger, der er afstedkommet af fjernelse af beplantning på offentlige vejarealer (eller andre offentlige arealer), hvilket hænger sammen med, at en sådan erstatningssituation vil være sjældent forekommende (se svaret på spørgsmål 6 ovenfor).

For en ordens skyld tilføjes, at taksationskommissionens kendelse af 4. september 2015 ikke er truffet på et naboretligt grundlag, men derimod i overensstemmelse med den (nye) linje, som Højesteret lagde ved dommen U 1999.360 H- på et ekspropriationsretligt grundlag, der er påvirket af naboretlige betragtninger, idet indbliksgenerne over tålegrænsen er en følge af en ekspropriation fra ejendommen til et udvidet anlæg.

Der henvises i det hele til svaret på spørgsmål 4, 5 og 6 ovenfor.

Der har under forberedelsen af sagen været afholdt syn og skøn. Som skønsmand blev udmeldt Niclas Scott Bentsen fra Københavns Universitet. Af skønserklæring af 5. maj 2017 fremgår blandt andet:

„

Spørgsmål 1:

Skønsmanden bedes vurdere, hvordan den i sagen omhandlede beplantning, der tidligere stod på skråningsarealet ved tilkørselsrampen i krydset mellem Viborgvej og Nordjyske Motorvej (x-motorvej), er opstået. Skønsmanden bedes i den forbindelse navnlig forholde sig til, om beplantningen kan være udvandret fra As ejendom eller på anden vis er opstået af sig selv (selvsået).

Svar på spørgsmål 1:

Baseret på offentligt tilgængelige luftfotos vurderes det, at beplantningen er opstået efter opførsel af motorvejen. I 1974 (Figur 1) kan der ikke erkendes beplantning på skråningsarealet mellem tilkørselsrampen til motorvejen og sagsøgt grund (sagens objekt). Det samme gør sig gældende for skråningsarealet mellem ...vej og As grund. På rampekvadranten (arealet mellem tilkørselsrampen og motorvejen) kan der heller ikke erkendes beplantning. Dog indikerer de nord-syd gående striber på den vestlige halvdel af rampekvadranten en eller anden form for aktivitet, f.eks. jordbearbejdning eller ukrudtsfjernelse.

Spørgsmål 2:

Skønsmanden bedes oplyse, hvilken type af beplantning, der tidligere stod på skråningsarealet ved tilkørselsrampen i krydset mellem ...vej og Nordjyske Motorvej (x-motorvej), herunder med oplysninger om arter, samt om der er tale om en beplantningstype (art), der kan udvandre eller på anden vis opstå af sig selv.

Svar på spørgsmål 2:

Da beplantningen ikke findes mere bygger besvarelsen af spørgsmålet på fotodokumentation fremlagt af A (bilag C) og Vejdirektoratet (bilag 9 og 25). Heraf kan identificeres en række træ og buskarter som bøg, eg, ask, hyld, mirabel, elm, ahorn, birk, gedeblad og skovfyr. De nævnte arter er almindelige i både skove og haver, og også i skovrejsning og små beplantninger som vildtremiser. På grund af en række sygdomme, elmesyge og asketoptørre, anvendes elm og ask typisk ikke i beplantninger mere.

Elmesyge var ikke så udbredt for 30-40 år siden og asketoptørre havde ikke indfundet sig, hvorfor disse arter kunne have været i årene efter motorvejens åbning. Flere af disse arter spredes naturligt ofte over store afstande, f.eks. ahorn, birk, elm og ask, der typisk spredes med vind. Arter som bøg og eg er typisk spredt med fugle, f.eks. duer.

Spørgsmål 3:

Skønsmanden bedes anslå, hvor gammel beplantningen, der tidligere stod på skråningsarealet ved tilkørselsrampen i krydset mellem ...vej og Nordjyske Motorvej (x-motorvej), var?

Svar på spørgsmål 3:

Som beskrevet i svaret til spørgsmål 1 kan der ikke erkendes beplantning på luftfotoet fra 1974. Der kan dog erkendes en aktivitet på rampekvadranten, som kunne indikere at arealet var tilplantet eller under forberedelse til tilplantning.

Nyplantede træer, 1-3 år efter tilplantning, er, afhængig af art og tidspunkt, generelt vanskelige at erkende på luftfoto. På tidspunktet for vejdirektoratets fjernelse af beplantningen på skråningsarealet mod tilkørselsrampen i 2012 vurderes beplantning at have været ca. 38 år gammel.

Der er indhentet notat fra Vejdirektoratet om direktoratets praksis for etablering og vedligeholdelse af beplantning på offentlig vejarealer. Det fremgår af notatet af den 10. april 2017 blandt andet:

”Generel praksis

I forbindelse med placering og design af vejanlæg er hensynet til anlægsøkonomi, fremkommelighed og trafiksikkerhed de tre væsentligste parameter. Herudover kan hensyn til driftsvenlighed og natur have betydning for vejanlæggets udformning.

Praksis for beplantning

I forbindelse med planlægning af det enkelte vejanlæg kan indgå tanker om beplantning, af hensyn til trafiksikkerheden samt med sigte på at skabe smukke veje for trafikanterne.

I nogle tilfælde vil der være miljø- eller naturmæssige krav til fremtidig beplantning på vejarealet.

Drift af beplantningen sker alene af hensyn til optimal driftsøkonomi og trafiksikkerhed (oversigtsforhold, friholdelse af påkørselsfarlige elementer i sikkerhedszonerne mv.) samt i et vist omfang for at bevare beplantningens æstetiske udtryk i henhold til de principper, der blev gjort ved planlægningen af vejen.

Beplantning langs statsvejene

Beplantning etableres langs statsvejene med afsæt i følgende hensyn:

Trafiksikkerhed

Beplantning kan anvendes som visuelle ledelinjer for vejens linjeføring og understøtte trafikanternes hastighedsvurdering. Endvidere kan beplantning anvendes til at reducere vejrligsgener som f.eks. blæst og sne for trafikanterne.

Æstetik

Beplantning indtænkes i et vist omfang i vejanlæggene, med sigte på at understøtte den visuelle oplevelse som trafikanterne får, når de kører på vejene. Endvidere kan beplantning medvirke til at understøtte trafikanternes geografiske orientering, ligesom beplantning kan medvirke til at synliggøre f.eks. rasteanlæg samt den oplevelse som trafikanterne får på rasteanlæggene.

Natur og miljøforhold

Via de miljøtilladelser som Vejdirektoratet skal have i forbindelse med etablering af nye veje eller ombygning af eksisterende veje, indgår i nogle tilfælde krav om etablering af beplantning af hensyn til forskellige dyrearter, f.eks. lav beplantning og vådområder for padder, ledelinjer for flagermus mv.

Tekniske forhold

I relation til design og teknisk udførelse kan beplantning anvendes til f.eks. at modvirke erosion ligesom beplantning kan indtænkes ad hensyn til klimaforhold f.eks. i forhold til håndtering af vejvand.

Retningslinjer for beplantning i Vejdirektoratet

Vejdirektoratets retningslinjer angiver bl.a. en graduering af kravene til beplantningen afhængig af, om der er tale om åbent land, sideanlæg, by og bynære områder, rundkørsler og fauna-passager.

Retningslinjerne skal sikre, at der ikke etableres beplantning på arealer, der af trafiksikkerhedsmæssige og driftsmæssige hensyn, ikke ønskes beplantet, samt at den beplantning der etableres, kan driftes inden for veldefinerede økonomiske rammer.

Driftspraksis

Vejdirektoratet har en generel forpligtelse til at holde de statslige vejanlæg i en forsvarlig stand. Forpligtelsen omfatter vedligeholdelse og eventuel fjernelse af beplantning på offentlige vejarealer af primært trafiksikkerhedsmæssige årsager.

Det er således almindelig praksis, at Vejdirektoratet i forbindelse med drift og vedligeholdelse af offentlige veje beskærer eller fjerner beplantning, der er generende for trafikken, eksempelvis fordi beplantningen hindrer udsynet, afskærmer for skiltning, taber blade, der gør vejbanen glat i vådt vejr mv.

Da Vejdirektoratet kun har begrænsede driftsmidler, gennemføres den løbende vedligeholdelse af beplantningen ud fra økonomiske styringsprincipper afbalanceret imod hensynet til trafikanternes anvendelse og oplevelser af trafikarealerne. Det betyder kortfattet følgende gradueringer:

Der er fokus på en trafiksikkerhedsmæssig drift og vedligeholdelse af beplantningen på vejarealet.

Beplantningen skal altid være beskåret så der er fuld skiltesigt, fritrum for alle trafikanter (bilister, cyklister og gående) samt frie oversigtforhold.

Desuden skal udgåede træer fjernes, så uheld i forbindelse med, at grene knækker af eller træer vælter, undgås.

Når der bevillingsmæssigt er mulighed for det, ryddes rabatterne for beplantning i trafiksikkerhedsmæssig afstand (sikkerhedszonen) fra kørebanekant.

Der udføres på udvalgte elementer vedligeholdelse af beplantning af æstetiske hensyn. Dette gælder i byområder og på sideanlæg samt ved rundkørsler og midterheller i det åbne land.

Der udføres udelukkende æstetisk vedligeholdelse af beplantning af hensyn til vejens trafikanter.

Øvrig beplantning på rabatter og andre områder indenfor vejarealet vedligeholdes ikke. Konsekvensen heraf kan være, at selvsået beplantning etableres og vokser op.

Der gøres ingen indsats i forhold til denne beplantning, før den udgør et trafiksikkerhedsmæssigt problem."

Retten har besigtiget ejendommen.

Forklaringer

A har forklaret, at han erhvervede ejendommen, ...vej 1997. Da han købte ejendommen, var der beplantning mod nord og på tilkørselsrampen til motorvejen. Gennem hele perioden har beplantningen været stort set den samme. Ved købet var der mere beplantning i haven. Dette blev fjernet i 2003 i forbindelse med, at et elselskab gravede kabler ned på hans grund. Indtil Vejdirektoratet fjernede beplantningen i forbindelse med krydsombygningen var deres have ugeneret, og de kunne bruge haven som normalt. Hans børn legede i den som små. Fjernelsen af beplantningen har medført, at de tænker mere over brugen af haven. Hans piger kan f.eks. ikke længere solbade i haven, da de har oplevet, at bilisterne dytter af dem. Alle aktiviteterne i haven foregår nu helt tæt på huset og altså så langt fra rampen som muligt. De tænker over, hvor de opholder sig i haven og opholder sig mest der, hvor de ikke kan ses fra vejen og rampen. Han har ikke i sin ejertid selv fjernet noget af beplantningen på sin egen grund eller på det offentlige vejareal, men han har vedligeholdt beplantningen. Han har ikke plantet nyt efter fjernelsen, da han vil afvente udfaldet af denne retssag.

E har forklaret, at ejendommen tidligere har tilhørt hans forældre. Han er opvokset på ejendommen og boede der fra 1955 indtil 1979. Han kan huske, da motorvejen blev anlagt, da han fulgte meget med i arbejdet. Først i 1970'erne blev tilkørselsrampen beplantet. Han kan huske, at der kom nogle folk og plantede 3-4 meter høje træer indtil deres have. Han ved ikke fra hvilket firma, de kom, eller hvem der havde hyret dem, men han ved, at det ikke var hans far. Træerne blev plantet ensartet. Det var hans

indtryk, at det var det offentlige, som plantede træerne. Træerne voksede op, mens han boede på ejendommen, og de beskyttede mod indblik. I ejendommens have var der også træer, men de stod spredt, så de beskyttede ikke mod indblik.

Parternes synspunkter

Sagsøgeren har gjort gældende, at Taksationskommissionens kendelse vil have meget store økonomiske konsekvenser for staten og kommunerne.

Udgangspunktet er, at der ved påregnelig udbygning og udvidelse af eksisterende infrastruktur af hensyn til samfundsøkonomien er en høj tålegrænse. Inden for dette kerneområde for det naboretlige erstatningsansvar, skal man således tåle meget. Taksationskommissionen har udvidet dette ansvar, og henviser til støtte for afgørelsen til to Højesteretsafgørelser, der imidlertid vedrører støjgener. Det er tydeligt, at Taksationskommissionen har været i tvivl og har måttet søge støtte udefra. Det notat, som Taksationskommissionens formand har udarbejdet til brug for nærværende sag, viser, at kendelsen bygger på en forkert retsopfattelse. Støj er i dag reguleret og derfor er eksemplet forældet. Ejendomme prissættes ikke ud fra forholdene på naboegrunden i form af mure og hegn på naboejendommen, netop fordi disse forhold kan ændre sig, og fordi man på egen grund kan etablere tilsvarende. Der er ikke retspraksis, der viser, at en ejer af en tilstødende ejendom har fået erstatning for træer fjernet fra et offentligt areal.

Kommissionens kendelse hviler endvidere på et forkert faktisk grundlag.

Taksationskommissionen har for det første forkert forudsat, at den tidligere ejer ikke har modtaget erstatning for indbliksgener. Det fremgår imidlertid af forhandlingsprotokollen for ekspropriationsforretningen i 1967, at ulempeerstatning blandt andet blev givet for hegns- og haveforstyrrelse. Allerede i 1967 blev ejeren således tilkendt en erstatning, der muliggjorde at etablere afskærmning på eget areal. Dette medfører, at senere ejere ikke har krav på erstatning. Allerede af den grund skal sagsøgeren have medhold.

Taksationskommissionens anden forkerte forudsætning er, at beplantningens formål var at skærme mod indblik. Efter bevisførelsen må det lægges til grund, at beplantningen bestod af en blanding af noget plantet og noget selvsået. Skønserklæringen giver ikke grundlag for at antage andet. Det fremgår intet sted i Vejdirektoratets arkiver, at man har plantet på arealet. Der er endvidere efter de tilvejebragte oplysninger om Vejdirektoratets praksis for etablering og vedligeholdelse af beplantning på offentlige vejarealer ikke grundlag for at antage, at beplantningen formål udtrykkeligt eller stiltiende har været at beskytte sagsøgte mod indblik. Vejmyndigheden foretager ikke beplantning for at skåne naboen. Es forklaring kan ikke føre til et andet resultat, idet det af fotos fra 1974 fremgår, at der på det tidspunkt var fuldt indblik fra ...vej. Det er sagsøgte, der skal bevise, at Vejdirektoratet

foretog beplantning for at skærme mod indblik. Denne bevisbyrde er ikke løftet. Det kan derfor ej heller lægges til grund, at lodsejeren ikke tidligere har haft anledning til selv at etablere effektive foranstaltninger for at afværge indbliksgener.

Taksationskommissionen har som det tredje forkert tillagt det betydning, at beplantningen kun blev fjernet, fordi vejanlægget skulle udvides. Det er vejmyndighedens ansvar at holde sine offentlige veje i forsvarlig stand, og vejmyndigheden kan til enhver tid fjerne beplantning, der er til gene for trafikken.

Vejdirektoratet kan til enhver tid disponere over sit eget areal, og der foreligger ingen særlige omstændigheder, der kan begrunde et erstatningsansvar.

Den naboretlige tålegrænse er endvidere ikke overskredet. Tålegrænsen er en retlig standard, der hviler på en konkret vurdering af ulempens karakter, væsentlighed og påregnelighed. Den gennemførte udvidelse af tilkørselsrampen og krydsombygningen har været påregnelig og forventelig for sagsøgte, i forhold til den generelle samfundsudvikling på trafikområdet. As ejendom er en hjørneejendom, der på den ene side støder op til ...vej, og på den anden side støder op til motorvejen, der blev anlagt i 1970'erne. Der er tinglyst vejbyggelinjer på ejendommen. Ejendommen er beliggende i landzone og bruges til blandet beboelse og erhverv.

Sagsøgte har gjort gældende, at Taksationskommissionen ikke har givet erstatning på et naboretligt grundlag, men på et ekspropriationsretligt grundlag. Dette fremgår af kendelsens sidste afsnit og Cs besvarelse af spørgsmål D. Kendelsen er på linje med Højesterets nye linje, hvor der ved ekspropriationserstatning kan inddrages naboretlige betragtninger. På dette grundlag har A en grundlovssikret ret til erstatning. Indbliksgenerene er opstået i forbindelse med en ekspropriation. Der er i Ekspropriationskommissionens kendelse redegjort for denne sammenhæng, og det følger i øvrigt af ekspropriationslovens § 21, at sådanne krav kan fremsættes, når anlægget, der har begrundet ekspropriationen, er taget i brug. Taksationskommissionen har korrekt givet A erstatning for følgevirkninger af ekspropriationen. Hertil kommer, at A tillige har krav på erstatning efter de naboretlige regler.

Tålegrænsen er overskredet. Selv om As ejendom er placeret ud til motorvejen, skal han ikke tåle alle indgreb. Fjernelsen af beplantningen har medført en række væsentlige begrænsninger i As brug af haven, og disse væsentlige ulemper i form af indbliksgener overstiger, hvad der med rimelighed må påregnes som led i den almindelige samfundsudvikling. Tilstedeværelsen af beplantningen har givet A en rimelig forventning, og han har af den grund ikke selv afhjulpet indbliksgenerne.

Retspraksis understøtter, at der foreligger en tålegrænse. Dette fremgår således af UfR 2008.677H. Den enkelte grundejer er beskyttet af grundloven. Højesteret har i afgørelserne UfR 1999.353 og UfR 1999.360 ud fra lighedsbetragtninger givet erstatning for støjgener, selv om der ikke var sket ekspropriation af de berørte lodsejeres ejendom. Højesteret har inddraget nabo-retlige betragtninger. Det er tilsvarende betragtninger Taksationskommissionen har inddraget.

Beplantningen på Vejdirektoratets areal blev ikke fjernet som led i almindelig vedligeholdelse, men udelukkende fordi vejarealet skulle udvides. Fjernelsen af beplantningen er derfor et led i ekspropriationen. Fordi Vejdirektoratets areal var beplantet, havde A eller tidligere ejere ingen anledning til at foretage foranstaltninger for at hindre indblik fra motorvejsrampen. Myndighedens ret til at disponere over egen ejendom, eksempelvis ved at fjerne beplantning, er ikke absolut, men kan udelukkende ske med respekt af tålegrænsen. Sagsøgte har ikke selv fjernet beplantning på egen grund.

Der er intet grundlag for at antage, at der ikke er sket en bevidst beplantning med det formål at begrænse indbliksgenerne. Det fremgår af billedematerialet, at beplantningen danner en krans om ejendommen. Der er kun foretaget en sådan beplantning ved As ejendom, og formålet kan kun have været at begrænse indblik. Sagsøgeren har lagt stor vægt på, om træerne var plantet eller selvsåede og har krævet syn og skøn desangående. Skønserklæringen slår fast, at der er foretaget beplantning, og at dette er foretaget af en offentlig myndighed støttet af Es forklaring. Uanset det af sagsøgeren anførte vedrørende Vejmyndighedens praksis og formål med beplantning er det et faktum, at beplantningen skete i forbindelse med motorvejens etablering, og beplantningen har eksisteret siden.

Taksationskommissionen har inddraget synspunktet om, at der kan være givet erstatning på et tidligere tidspunkt. Den erstatning, som den daværende lodsejer fik i 1967, vedrørte en anden beplantning og således ikke den beplantning, som myndighederne etablerede efter motorvejen var anlagt.

Størrelsen af erstatningen er uanfægtet.

Rettens begrundelse og afgørelse

Motorvejen ved ...by blev etableret omkring 1971, og der blev i den forbindelse foretaget ekspropriation fra ejendommen ...vej, der i dag ejes af A. Den daværende ejer fik tilkendt en ulempeerstatning på 60.000 kr., der blandt vedrørte ejendomsforringelse samt hegns- og haveforstyrrelse. Der må i den forbindelse være lagt vægt på, at motorvejen kom tæt på ejendommen med de gener, der følger heraf. Den omstændighed, at der i forbindelse med taksationssagen i 1967 blev tilkendt en ulempeerstatning medfører ikke, at A allerede af den grund

er afskåret fra at få erstatning for indbliksgener, såfremt betingelserne herfor i øvrigt er opfyldt.

Efter bevisførelsen må det antages, at bevoksningen, der blev fjernet i forbindelse med udvidelsen, bestod af noget plantet og noget selvsået, men der er ikke grundlag for at antage, at det offentlige har foretaget beplantning for at beskytte ejendommen mod indblik. Den omstændighed, at vejmyndigheden i en årrække ikke har foretaget ændringer af beplantningen kan ikke tillægges betydning, ej heller i forhold til, at beplantningens eksistens måtte have ledt til, at A ikke selv har fundet anledning til på egen grund at etablere foranstaltninger til at afværge indbliksgener.

As ejendom er en blandet beboelses- og erhvervsejendom med et jordtilliggende på 24 hektar. Ejendommen har siden motorvejens etablering været beliggende i første række ud til motorvejen, og der er tinglyst byggelinjer på ejendommen. Byggelinjer pålægges blandt andet, når det er nødvendigt af hensyn til fremtidig udvidelse af eksisterende vejanlæg. Der er intet, der har afskåret A fra selv at etablere afskærmende beplantning på egen ejendom. Ejendommen er i øvrigt beliggende på et sted, hvor man ud fra den almindelige samfundsudvikling må forvente, at der kan ske ændringer ved vejanlægget. Omlægningen af tilkørselsrampen og samtidig fjernelsen af beplantningen har som led i den almindelige samfundsudvikling derfor været forventelig og påregnelig for A. Tålegrænsen kan derfor ikke anses for overskredet.

Der findes derfor ikke grundlag for at tilkende erstatning for indbliksgener.

Vejdirektoratets påstand tages derfor til følge.

Efter sagens forløb og principielle karakter skal ingen af parterne betale sagsomkostninger til den anden part.

Thi kendes for ret:

Sagsøgte, A, skal inden 14 dage til sagsøgeren, Vejdirektoratet, betale 100.000 kroner med tillæg af procesrente fra den 21. april 2016 til betaling sker.

Ingen af parterne skal betale sagsomkostninger til den anden part.

